

DE TAVSE PÆDAGOGER

Hvis pædagoger vil formidle seriøse budskaber i pressen, må de tage sproget i egen hånd

Af Poul Majgaard, journalist (DJ), cand.jur.

Hvornår har man sidst hørt en pædagog udtale sig offentligt om noget som helst?

Jeg ved det ikke, men jeg tror, det er længe siden. For pressen har aldrig anerkendt pædagoger som eksperter. Og så hjælper det selvfølgelig ikke, hvis pædagogen har bygget den selvopfattelse op, at han eller hun ikke kan eller bør sprede tanker, erfaringer og budskaber.

Faktum er, at danske pædagoger er tavse, og dét koster samfundet dyrt. Ikke i kroner og øre, men i tabt erfaring. Fordi vi aldrig får at vide, hvad der sker, dér hvor det sker. Og ”dér” er altså *ikke* på universiteternes støvede gange, men for eksempel i børnehaver, i botilbud - eller på de sikrede døgninstitutioner.

”Dér hvor tingene sker” kunne således være netop de sikrede institutioner, som alle talte om for et par år siden. Efter et par uhyggelige tilfælde at gruppevoldtægt – eller ”massevoldtægt”, som dele af pressen rundede op til.

Men tv- og avisjournalister inviterede *ikke* pædagogerne til at tale.

Med udgangspunkt i den gensidige presse-pædagog-fobi burde pædagoger tænke i gør det selv-baner.

Formen i debatten

De lidt længere forklaringer på vanskelige spørgsmål kunne ligge i avisernes kronikspalter og i større debatindlæg.

I avisen har modtageren af informationen mulighed for at gå tilbage i pædagogens tekst - hvis noget skulle smutte under den første gennemlæsning. Og så *er* der altså forskel på at få 2000 ord til sin rådighed, sådan som en kronik tilbyder – i stedet for de 20 ”tv-ord”, som politikere og visse akademikere tilbydes.

Desuden kan kronikker og debatindlæg langt nemmere bruges i undervisning og debatfora, end en nyhedsudsendelse på tv kan.

Men selv meget dygtige fagfolk vil få deres indlæg til dagbladene afvist på grund af ”pladsmangel”, hvis de ikke husker at tænke i form. Denne årsags-angivelse - ”pladsmangel” - er naturligvis ikke korrekt. Det er i stedet *formen*, det kan knibe med: at teksten skal have en vinkel (et tema); at teksten skal struktureres i sin opbygning – og at den skal have en sproglig skopudsning, før den for alvor vækker opsigt hos avisens debatredaktør.

Når den slags ting er i orden, bliver indlægget også bragt – med mindre det er så hamrende ligegyldigt i sin substans, at det ville være en lettelse for alle, hvis det endte i papirkurven.

Nu råber nogen måske, at al den fokusering på form vil fjerne artiklens seriøse dele.

Dette er ikke korrekt. I netop det skrevne medie kan form og indhold spille uden bivirkninger: Formen kan rive læseren med, *uden* at der øves nogen som helst skade på indholdssiden. For i artiklen *er* der - i modsætning til på tv - plads til detaljerne, bare disse detaljer holder sig indenfor artiklens vinkel.

For så vidt vil der altså være god grund til det, hvis mennesker med noget på hjerte lærer at beherske et godt skriftligt formidlingsprog.

Et nemt regnestykke

Jeg har for et par år siden lavet specielt regnestykke. Jeg talte, hvor mange gange jeg på et bestemt nyhedsprogram på DR havde set en interviewperson - altså den, der interviewes – blive

tituleret som ”pædagog”. Jeg *burde* have fanget de fleste gange, da jeg på det tidspunkt havde arbejdet på redaktionen i 11 måneder.

Resultatet af mit regnestykke blev *én gang*.

Én gang havde jeg set ordet ”pædagog”.

Til DR’s retfærdighed vil jeg nævne, at programmet ikke fejlede noget – det var faktisk fremragende.

Derimod findes der en *generel* holdning i pressen om ikke at regne en pædagog for at være ekspert.

Men denne holdning kan jo ikke hver gang være saglig, allerede fordi pædagoger har masser af *erfaring* at formidle. Domstolene sender heller ikke vidner hjem, blot fordi de ikke er akademikere.

Pædagogik i udvikling

Oveni sker der er masse spændende på området i disse år. Udvikling, som enten har svært ved at nå offentligheden – eller som ikke hæftes sammen med pædagogikken.

For eksempel:

Pædagogiske metoder har revolutioneret Canadas kriminalforsorg, og jeg tror, at vi inden for nogle år vil opleve noget lignende i den danske psykiatri.

Indenfor det nærmest ubeskrevne område *retspsykiatrien*, hvor sindslidende har tidsubestemte domme, er pædagoger mildest talt guld værd. For *de* taler ikke så meget om de smertefulde diagnoser og den ofte meget upopulære medicin. Derimod har de vistnok fokus rettet mod navnlig én ting: Pædagogerne går gerne op i, hvordan det altid *ligeværdige menneske* har det: *Dårligt fungerende*, ja måske. Men stadig *ligeværdigt*, også selvom mennesket har en eller flere alvorlige diagnoser. ”At spille hjertesfri er så hjerteligt”, sagde en psykisk syg mand til mig, under et reportagebesøg på en psykiatrisk afdeling. Han havde spillet kort for første gang i 15 år. Med en pædagog.

Jeg tror desuden, at pædagoger - blandt meget andet - er gode til den type samtale, der umiddelbart kan virke overfladisk. Men som måske kan være med til at få den sindslidende til at åbne op. Over tid.

Man kunne også nævne en moderne behandlingsindsats over for mennesker med *borderline* personlighedsforstyrrelse. Og indsatsen over for udviklingshæmmede uden et sprog...

Jeg er ikke ekspert, så jeg passerer blot - forsigtigt - et par hjørner af helheden.

Magt og usynlighed

Som bekendt er det også pædagogerne, der har ansvar for det mest dyrebare, vi har: vores børn. Dette ansvar er samtidig udtryk for *magt*.

I skrivende stund har vi for en gang skyld lige set pædagog-strejker. Tænk, hvis alle de professionelle børnepassere blev hjemme i over en måned – ligesom DR’s journalister gjorde for nylig: Så ville vores samfund bryde sammen!

Og sådan en position kaldes rettelig for *magt*.

Det er således *på trods* af magt, at en hel faggruppe usynliggøres: fordi den taber spillet med journalisterne – og fordi den ikke evner at slå igennem i avisernes debatpalter.

Indimellem kan usynligheden ligefrem minde om mangel på faglig selvrespekt.

Vejen frem er ikke, at pædagoger skal være journalister. Danmark *har* mange udmærkede pressefolk. Men det ville skabe et klogere samfund, hvis pædagoger kunne formidle bedre på skrift.

Tre trin fra mål

Jeg har i seks år holdt et bestemt kursus i at skrive artikler: *Pædagogisk Journalistik*, har jeg for nylig navngivet det. Fordi det er udviklet i et samspil med pædagogverdenen.

Metoden deler artikel-skrivning op i tre trin for at gøre skriveriet så overskueligt som muligt:

Når man har skrevet en kaotisk tekst, så skærer man hårdt og brutalt det fra, som ikke ”kommer historien ved”. Og gemmer dette *fraskårne* til en anden god gang. Denne øvelse lyder simpel, men er faktisk den sværeste.

Næste del – trin 2 – er at strukturere det, der er tilbage af teksten. Det kan man forholdsvis nemt gøre ved at bruge den rette struktur-model.

Til sidst – i trin 3 - skal skribenten *scanne* sit sprog: foretage en hurtig gennemsøgning af teksten for at finde bestemte svagheder.

Et par eksempler: Begynder sætninger med samme trættende ord; er indskud så lange, at man snart glemmer første halvdel af hovedsætningen; forsømmer man at bruge billedskabende ord...

Dette tredje trin handler altså om at udpege sprogets ukrudt. Måltrettet *finder* man det; *rykker det op* og *planter* i stedet *gode* ord og vendinger.

Skrive, skrive og ... skrive

Det har vist sig, at rigtig mange pædagogstuderende har to markante forcer. For det første er de meget åbne. For det andet er de gode til at registrere detaljer. Begge dele er kolossalt vigtige i journalistisk sprogbehandling.

Gennem seks år med disse skriveseancer er det også blevet tydeligt, at resten er et spørgsmål om teknik, som alle kan lære.

Dette kan *mange andre mediefolk end jeg hjælpe med!!!*

Og måske kan man klare det selv. For den vigtigste vej til at skrive bedre er ikke at komme på kursus, men at skrive, skrive og ... skrive.

Og sproget formidler virkelighed. Gennem ordene kan jeg som ikke-pædagog se, hvordan pædagoger arbejder - 100 kilometer væk. Eller længere.

Men hvorfor bruger pædagogerne så ikke sproget?

”Tavshedspligt!”, vil nogen måske svare. Men den forklaring holder ikke, da alle jo må udtale sig generelt om et emne eller tema.

Pædagogernes usynlighed handler formentlig mest om en snobbet presse - og om en høj grad af beskedenhed hos pædagogerne. De er mere registrerende end promoverende.

Det sidste er i sig selv et sympatisk træk.

Men hvordan skal presse og menigmand forstå, hvad pædagogerne laver: hvis pædagogerne ikke selv er i stand til at formulere det?

Lagt ud 17.09.02.

Poul Majaard er forfatter til en ny bog, OM AT SKRIVE BEDRE, som udkommer 30. september. Den er tilegnet landets pædagogiske frontarbejdere, og den vil blive anmeldt her på JAGOO.dk den 1. oktober.